

نقد نگارشی یک رأی

محمد رضا خسروی

شماره: آرزو داشتن به این که بتوان یکباره لغزشهای نگارشی را در همه قلمها و نوشته‌ها از میان برداشت، بی گمان آرزویی نابرابر و بی است. چرا که زبان فارسی در درازای هزاره‌یی که پس پشت نهاده است همیشه چونان گلی بوده است که جفای خنجر را در کنار داشته است اما تلاش برای کم کردن این گونه لغزشها و پیراستن دامن زبان از کجروی و ناآگاهی تلاشی خواهد بود ارجمند و ستودنی.

اکنون تا بر بلندای قامت استوار زبان فارسی نگاهی داشته باشیم کنجکاوانه و ویراستارانه به رأی دیگری نگاه می‌کنیم که در سال ۸۱ از سوی دادرس دادگاه عمومی تهران صادر شده است:

رأی دادگاه

در خصوص شکایت آقای سید رضا ظاهری علیه آقای داود نظریان دائر بر خیانت در امانت نسبت به یکدستگاه اتومبیل پراید شماره شهرانی ۳۵۲ ط ۳۴- تهران - ۱۱ با توجه به شکایت شاکی و گزارش ضابطین دادگستری و مدارک و مستندات پیوست و اینکه متهم بعلت مجهول المکان بودن از طریق انتشار آگهی در روزنامه احضار لکن علی‌رغم مضي مدت مقرر قانونی بدون عذر موجه در دادگاه حاضر نگردیده و در قبال اتهام وارده دفاعی به عمل نیاورده است لذا دادگاه برهکاری نامبرده را محرز و مسلم دانسته و مستنداً بماده ۶۷۴ ق. مجازات اسلامی متهم مذکور را به تحمل یکسال حبس تعزیری محکوم می‌نماید. رأی صادره غیابی و قابل واخواهی در این دادگاه است. همچنین که ملاحظه می‌فرمایید و لایحه پیش از من به لغزشهای نگارشی موجود در متن رأی پی برده‌اید، رأی را دارای لغزشهایی می‌بینم از این دست:

۱- در شناساندن شاکی و مشتکی عنه به نحو کامل کنوناهی شده است، این در حالی است که در دیباچه رأی که به عنوان گردش کار تنظیم می‌شود نیز همچنان جز نام و نام خانوادگی شاکی و عنه دیده نمی‌شود. احتیاط ایجاب می‌کند

که وقتی قرار است حکمی در روزنامه انتشار یابد بویژه متهم به گونه‌یی باز شناسانده شود که از جهت تشابه اسمی دامن دیگران را نگیرد یا دامنه فراگیری محدودتری داشته باشد.

۲- خیانت کردن در امانت نسبت به یک دستگاه پراید، مفهومی ندارد چرا که در نهایت اتومبیل می‌تواند موضوع جرم قرار گیرد نه محمول آن، پس بهتر بود که نوشته می‌شد موضوع یک دستگاه پراید یا در مورد یک دستگاه پراید یا عبارتی شبیه به اینها.

۳- واژه دائر اگر چه عربی است و می‌تواند دارای همزه باشد اما گفته بودیم که در جهت همزه‌زدایی از خط فارسی سزاوارتر است که آن را به صورت دایر بنویسیم.

۴- نوشتن ترکیب یکدستگاه به گونه پیوسته، نادرست است چرا که در ضمن سفارشها و آیین نگارش یادآوری کرده بودیم که عدد از معدود همیشه جدا نوشته می‌شود، باید بنویسیم شش ماه و نه ششماه، باید بنویسیم یک دستگاه و نه یکدستگاه.

۵- جمع بستن ضابط به نشانه «این» درست نیست و ما گفته بودیم که نشانه‌های جمع فارسی بیرون از دو صورت نیست یا مفرد را با «ان» جمع می‌ندیم یا با «ها»، پس ضابطان دادگستری درست است نه ضابطین.

۶- در ترکیبهای اینکه - بعلت - علی‌رغم - بحمل - بماده - یکسال، جدا نویسی سفارش شده است یعنی باید بنویسیم: این که - به علت، علی‌رغم - به عمل، به ماده و یک سال.

۷- عبارت «در روزنامه احضار» عبارت از احضار است که تمام نشده می‌نماید.

به گونه‌ای تمام شود بنابراین باید نوشته می‌شد: احضار شده است چرا که نخستین فعلی که بعد از فعل مخلوف احضار آمده است، نگردیده می‌باشد که با صورت منفی خود نمی‌تواند جای فعل مثبت احضار شده است را پر کند.

۸- استفاده از مشتقات فعل گردیدن به جای شدن درست نیست.

۹- ترکیب اتهام وارده، درست نیست و در زبان فارسی لزومی ندارد نویسنده خود را به مسئله‌ها و تکلفهای انطباق صفت و موصوف به لحاظ تذکیر و تأنیث دچار کند.

۱۰- همچنین فعل مسلم دانسته به همین صورت اصلاً رسا نمی‌نماید دادرس دادگاه می‌توانست بنویسد: مسلم می‌دانم.

۱۱- به کار بردن وجوه فعلی نمودن به جای کردن در عبارت محکوم می‌نماید درست نیست و ما بارها این را یادآوری کرده‌ایم.

۱۲- عبارت رأی صادره به همان دلیل که در فقره ۹ یادآور شدیم درست نیست.

۱۳- انتظار دارد همکاران محترم قضایی (بویژه) و هر نویسنده دیگری که متنی را می‌نگارد سختگیرانه و در همان حال برودنداره نوشته خود را یک بار از نظر نگارشی آن نگاه بیندازد تا اصلاحات لازم را بکند آن

نگارشی
علوم انسانی